

Beleidskompasformulier voor internetconsultatie

Titel:

Wijziging van de Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche in verband met de aanpassing van het uitkeringsplafond, de aanvraagperiode, verdeelsleutel en voorwaarden

Wie zijn belanghebbenden en waarom?

- Wie zijn direct of indirect belanghebbenden bij het betreffende vraagstuk?

Direct belanghebbenden zijn de 12 provincies als beoogd ontvanger van de specifieke uitkering, kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren zoals gemeenten tot 50.000 inwoners, scholen, religieuze instellingen, dorps- en buurthuizen die behoren tot de doelgroep van het programma. Ook de gemeenten waar genoemde instellingen zijn gevestigd zijn belanghebbenden.
Indirect belanghebbenden zijn de koepelorganisaties IPO, VNG en kennisinstellingen zoals Ruimte-OK, Kenniscentrum Sport en Bewegen en Expertisecentrum Verduurzaming Zorg.

- Wie beschikken er over relevante kennis over en ervaring met het vraagstuk?

De 12 provincies hebben vanaf 2021 ervaring met het ontzorgen van maatschappelijk vastgoedeigenaren. Binnen het ontzorgingsprogramma zijn er verschillende rollen; vanuit de provincies zijn projectleiders verantwoordelijk voor de uitvoering, op trajectniveau is dat een coach of energieadviseur die al dan niet door de provincie worden ingehuurd. De provincies maken bij het werven van deelnemers veelal gebruik van bestaande regionale en lokale netwerken.
Bij de ontzorging kunnen provincies gebruik maken van de sectorspecifieke kennis die door de kennisinstellingen binnen het Kennis- en Innovatieplatform Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed is ontwikkeld.

- Op welke wijze zijn belanghebbenden tot nu toe in de verschillende fasen van het beleidstraject betrokken?

In het kader van het ontzorgingsprogramma vindt onder aanvoering van RVO periodiek overleg plaats met de projectleiders van de provincies, waarbij zij worden betrokken bij het opstellen van de gewijzigde regeling. Daarnaast zijn er van april t/m mei 2024 één-op-één gesprekken gevoerd met de provincies over de uitvoering van het ontzorgingsprogramma.
Verder zijn het IPO en de VNG betrokken bij de voortzetting van het ontzorgingsprogramma middels het opstellen van een wijzigingsregeling van de tweede tranche.

1. Wat is het probleem?

a) Wat is het probleem?

Versnelling en opschaling van verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed is nodig voor het realiseren van de CO₂-reductiedoelstellingen, zoals vastgelegd in de Klimaatwet. Zonder ondersteuning en begeleiding op maat van kleine eigenaren in het maatschappelijk vastgoed komt de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed in verschillende sectoren door het hele land onvoldoende op gang.

b) Wat zijn de oorzaken van het probleem?

Uit de sectorale routekaarten maatschappelijk vastgoed (2019) blijkt dat het gebrek aan kennis of capaciteit bij kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren om hun vastgoed te verduurzamen een belangrijk knelpunt is.

c) Wat is de omvang van het probleem?

Het maatschappelijk vastgoed is een brede sector van eigenaren en gebruikers met een maatschappelijke functie. De totale vastgoedvoorraad die geraakt wordt door de opgestelde routekaarten heeft een omvang van circa 115.200.000 m².¹ De sectorale routekaarten omvatten ongeveer 84% van het totaal aantal maatschappelijke vastgoedobjecten. In de genoemde cijfers zijn ook de gegevens opgenomen van een aantal sectoren waaronder het Rijksvastgoed, de Politie en het vervolgonderwijs. Deze sectoren vallen niet onder de doelgroep van het ontzorgingsprogramma.

d) Wat is het huidige beleid en wat heeft de evaluatie opgeleverd?

Sinds de start van het ontzorgingsprogramma in 2021 hebben 1.564 maatschappelijk vastgoedeigenaren een intentieverklaring ondertekend voor het doorlopen van een ondersteuningstraject. Inmiddels zijn er 742 ontzorgingstrajecten afgerond. Dit blijkt uit de halfjaarlijkse monitoringrapportage t/m 31 december 2023.

Begin 2023 hebben Ipsos I&O en KAW een eerste kwalitatieve monitor uitgevoerd. Hierin zijn maatschappelijk vastgoedeigenaren en beheerders, adviseurs en projectleiders vanuit de provincie bevroegd over hun ervaringen met het programma.

Eén van de conclusies was dat de verduurzaming momenteel in veel gevallen vastliep bij het tot uitvoering komen van de gemaakte plannen. Een gebrek aan kennis en middelen voor financiering vormde voor veel eigenaren de grootste barrière.

Uit de halfjaarlijkse rapportage blijkt dat de ontzorgingstrajecten steeds vaker leiden tot het daadwerkelijk verduurzamen van de gebouwen. Dit is op te maken uit de subsidie- en fondsaanvragen die worden gedaan door deze doelgroep. Daarnaast worden tijdens de adviestrajecten vaak al de eerste energiebesparende maatregelen genomen.

Een aantal provincies is erin geslaagd eigen middelen in te zetten om meer eigenaren te ondersteunen, waaronder via subsidieregelingen en fondsen.

Ook zijn er provincies die een kennisprogramma hebben opgezet, waarmee met de kennis vanuit het ontzorgingsprogramma meer organisaties worden geholpen.

e) Wat gebeurt er als de overheid niets doet (Nuloptie)? Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

¹ [Overzicht sectorale routekaarten maatschappelijk vastgoed](#)

Het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed, zoals buurthuizen, scholen, culturele instellingen en zorginstellingen, is belangrijk om de klimaatdoelstellingen te halen zoals vastgelegd in de Klimaatwet. Het aanbieden van ontzorging aan vastgoedeigenaren die vastgoedbeheer niet als primair doel hebben, is een hulpmiddel om verstandige technische juiste en financieel verantwoorde keuzes voor vastgoed te bevorderen. Zonder de ondersteuning van kleine eigenaren in het maatschappelijk vastgoed is de verwachting dat de verduurzaming stagneert.

2. Wat is het beoogde doel?

a) Wat zijn de beleidsdoelen?

- Bijdrage leveren aan de verlaging van de CO₂-uitstoot om zo de beoogde maximale CO₂-uitstoot van 3,3 Mton CO₂-emissies voor de utiliteitsbouw.
- Bijdrage leveren aan de reductie van het energiegebruik van overheidsinstanties² om zo het nationaal energiebesparingsdoel van 1,9% finaal energiegebruik (Energy Efficiency Directive (EED), artikel 5) te kunnen halen.
- Bijdrage leveren aan de renovatieverplichting waarbij 3% van de oppervlakte van alle gebouwen van overheidsinstanties moet worden gerenoveerd naar BENG-niveau (Energy Efficiency Directive (EED), artikel 6).
- Bijdrage leveren aan de verplichting van het vormen van loketten voor het verbeteren van de energieprestatie van overheidsinstanties (Energy Performance of Buildings Directive (EPBD IV), artikel 18).
- Versnelling en opschaling van verduurzaming in het maatschappelijk vastgoed.

b) Aan welke duurzame ontwikkelingsdoelen (sustainable development goals, SDG's) en brede welvaartsuitkomsten dragen de doelen bij?

Het doel van de regeling is een bijdrage leveren aan de versnelling van de verduurzaming in het maatschappelijk vastgoed, en daarmee de verlaging van de CO₂ uitstoot. Maatschappelijk vastgoedeigenaren nemen ook maatregelen waarmee zij de energierekening verlagen. Het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed draagt daarmee bij aan de volgende duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's)³ :

- 7: Betaalbare en duurzame energie
- 11: Duurzame steden en gemeenschappen
- 13: Klimaatactie

² Definitie van overheidsinstanties in de EED: nationale, regionale of lokale autoriteiten en entiteiten die rechtstreeks door die autoriteiten worden gefinancierd en beheerd, maar die niet van industriële of commerciële aard zijn;

³ <https://unric.org/nl/duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen/>

3. Wat zijn opties om het doel te realiseren?

a) Wat zijn kansrijke aangrijpingspunten om het doel te realiseren?

Het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed is in 2020 gestart als onderdeel van de maatregelen Urgenda gebouwde omgeving. De 12 provincies van het land hebben via een specifieke uitkering (SPUK) eind 2020 en in 2022 de middelen ontvangen om een regionaal programma vorm te geven en uit te voeren.

De keuze voor een decentrale insteek via de provincies is gemaakt op basis van onderzoek in 2020 naar vergelijkbare programma's in andere Europese landen. Daaruit bleek dat een decentrale insteek een belangrijke succesfactor is vanuit beheersmatig perspectief. De provincies hebben een goed overzicht van de regionale opgaven, de Regionale Energiestrategieën (RESsen) en warmteplannen van de gemeenten. De provincies zijn daarbij goed in staat om regionaal te verbinden en kennisuitwisseling te faciliteren tussen maatschappelijk vastgoedsectoren en gemeenten.

b) Wat zijn, gegeven de aangrijpingspunten, kansrijke beleidsopties?

Niet van toepassing, aangezien het gaat om wijziging van een bestaande regeling.

c) Wat is de [beleidstheorie \(doelenboom\)](#) per kansrijke beleidsoptie?

Niet van toepassing.

4. Wat zijn de gevolgen van de opties?

a) Wat zijn de verwachte gevolgen per beleidsoptie?

Niet van toepassing.

b) Welke [verplichte toetsen](#) zijn van toepassing en wat zijn daarvan de uitkomsten (voor zover bekend)?

In het kader van de UDO-toets is de mogelijkheid verkend de middelen voor het ontzorgingsprogramma via de Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) uit te keren. Via de CDOKE kunnen alleen middelen worden uitgekeerd voor capaciteit bij gemeenten en provincies, niet voor het uitvoeren van projecten. Om die reden is hiervoor niet gekozen.

5. Wat is de voorkeursoptie?

a) Wat is het voorstel?

Wijziging van de Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche in verband met de aanpassing van het uitkeringsplafond, de aanvraagperiode, verdeelsleutel en voorwaarden

Met deze specifieke uitkering kunnen de 12 provincies hun programma's continueren die maatschappelijk vastgoedeigenaren ondersteunen bij het maken van toekomstbestendige keuzes ten aanzien van de verduurzaming van hun gebouw.

b) Hoe houdt het voorstel rekening met:

- doeltreffendheid en doelmatigheid;
- uitvoerbaarheid voor alle relevante partijen (inclusief [doenvermogen](#), regeldruk en handhaving);
- brede maatschappelijke impact?

De regeling leidt tot bestuurlijke en administratieve lasten voor provincies, aangezien zij een aanvraag moeten indienen om in aanmerking te komen voor de specifieke uitkering. De verantwoordingslasten voor provincies worden zoveel mogelijk beperkt door de verantwoording via het SiSa-systeem, vastgelegd in artikel 17a van de Financiële-verhoudingswet, te laten verlopen.

Indien een specifieke uitkering wordt verstrekt, wordt dit toegevoegd aan de specifieke uitkering die op basis van de tweede tranche is verstrekt. Om de verantwoordingslasten te beperken ontvangen de provincies bij toekenning van de specifieke uitkering een gewijzigde beschikking, inhoudende dat het budget dat op basis van de tweede tranche is uitgekeerd wordt opgeteld met het bedrag van de specifieke uitkering op basis van deze wijzigingsregeling.

c) Wat zijn de risico's en onzekerheden van dit voorstel?

Niet van toepassing.

d) Hoe ziet de voorgenomen monitoring en evaluatie eruit?

De ontzorgingsprogramma's wordt halfjaarlijks gemonitord door RVO en de kwalitatieve monitor wordt herhaald.